

NORCONSULT NORGE AS
Postboks 626
1303 SANDVIKA

Vår ref.: 2024/23193-12

Deres ref.: 52400625/B01

Dato: 27.08.2025

Oppgradering av overvannsanlegg - Trondalsdammene i Fredrikstad kommune - tillatelse til inngrep i automatisk fredet kulturminne, jf. kulturminneloven § 8, 1. ledd

Konflikt med kulturminne- Id 326 493 – bosetning- og aktivitetsområde fra yngre steinalder og yngre bronsealder

Vi viser til oversendelse fra Fredrikstad kommune datert 20.08.2025, samt epost fra Norconsult datert 19.11.2024. Saken gjelder oppgradering av ledningsnett nedstrøms fra Trondalsdammene i Fredrikstad. Tiltaket er i konflikt med bosetnings- og aktivitetsspor som er automatisk fredete i medhold av lov 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven) § 4 første ledd.

Inngrep i automatisk fredete kulturminner - lovhjemmel og myndighet

I henhold til kulturminneloven § 3 første ledd er inngrep i automatisk fredete kulturminner forbudt med mindre det foreligger tillatelse etter kulturminneloven § 8.

Etter forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven §§ 3 (2) og 4, har fylkeskommunen/Sametinget myndighet til å gi slik tillatelse basert på tilrådninger fra gjeldende [forvaltningsmuseum/NIKU. Riksantikvaren har myndighet etter forskriften § 2 (1) til å fastsette omfanget og kostnader i eget vedtak, basert på vedtaket og vilkårene fylkeskommunen/Sametinget har gitt.

Vedtak

Med hjemmel i kulturminneloven § 8 første ledd fatter Østfold fylkeskommune følgende vedtak:

KNK kulturarv

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG

Besøksadresse: Oscar Pedersens vei 39, 1721 SARPSBORG

Telefon: 69 11 70 00

E-post: post@ofk.no

Internett: www.ofk.no

Org.nr.: 930580694

I forbindelse med oppgradering av vann- og avløpsnett fra Trondalsdammene ned mot Gamle Åleve i Fredrikstad kommune gis det med dette tillatelse til å grave innenfor det automatisk fredete kulturminnet under id 326 493 – gnr. 50 og 51, div. bnr. – Fredrikstad kommune, jf. fig. 1 under.

Tillatelsen gjelder bare det omsøkte tiltaket og bortfaller dersom tiltaket ikke er iverksatt innen 3 år fra dette brevet er mottatt.

Vilkår

Tillatelsen forutsetter at tiltaket følges slik det er beskrevet og skissert, jf. beskrivelse og figur under. Anleggsområdet må ikke utvides ved kulturminnet. Dette innebærer blant annet at det ikke må skaves av matjord utenfor VA-trassen innenfor det fredete arealet. Vi presiserer at det er tillatt å mellomagre matjord innenfor det fredete arealet, men matjorda må legges oppå eksisterende matjord.

Vi skal kontaktes før anleggsarbeidet starter ved det fredete kulturminnet, slik at vi kan sette ut stikker e.l. som viser grensen for anleggsområdet.

Beskrivelse av kulturminnet – id 326 493

I desember 2024 ble det gjennomført en arkeologisk registrering innenfor deler av tiltaksområdet, der det ble gjort en del funn rett nedenfor Trondalsdammene. Det svært innholdsrike funnområdet består av to 39 stolpehull, 5 kokegroper, 8 grøfter, 2 kulturlag og 3 nedgravninger, samt gjenstandsfunn av flint, brent bein, brent leire og slagg. Funnene befinner seg på en større flate, med svak helling mot et lite bekkefar i øst. Flaten fortsetter mot syd, mens terrenget heller mot nord med vid utsikt over Trondalen. Lokaliteten er avgrenset i nordøst, nord og nordvest av Trondalsveien og en moderne grøft langs deler av veien. Den er ikke avgrenset mot syd, og det er mest sannsynlig flere funn i dette området.

En kokegrop ble ¹⁴C-datert til 997 - 831 f.Kr., som tilsvarer yngre bronsealder. Et stolpehull ble ¹⁴C-datert til 2573 - 2438 f.Kr., som tilsvarer yngre steinalder.

Beskrivelse av det omsøkte tiltak

Fredrikstad kommune vil rehabilitere Trondalsdammene. I den forbindelse skal ledningsnett nedstrøms fra dammene mot Åledalen oppgraderes og ombygges. Tiltaket omfatter nedlegging av nye ledninger for å avlaste det eksisterende overvannsanlegget.

Ved kulturminnet skal det benyttes grøftekasse som et avbøtende tiltak for å minimere utgravingsbehovet i området nær de arkeologiske kulturminnene. Matjorda skal mellomlagres i ranker ved siden av VA-grøften, oppå eksisterende matjord.

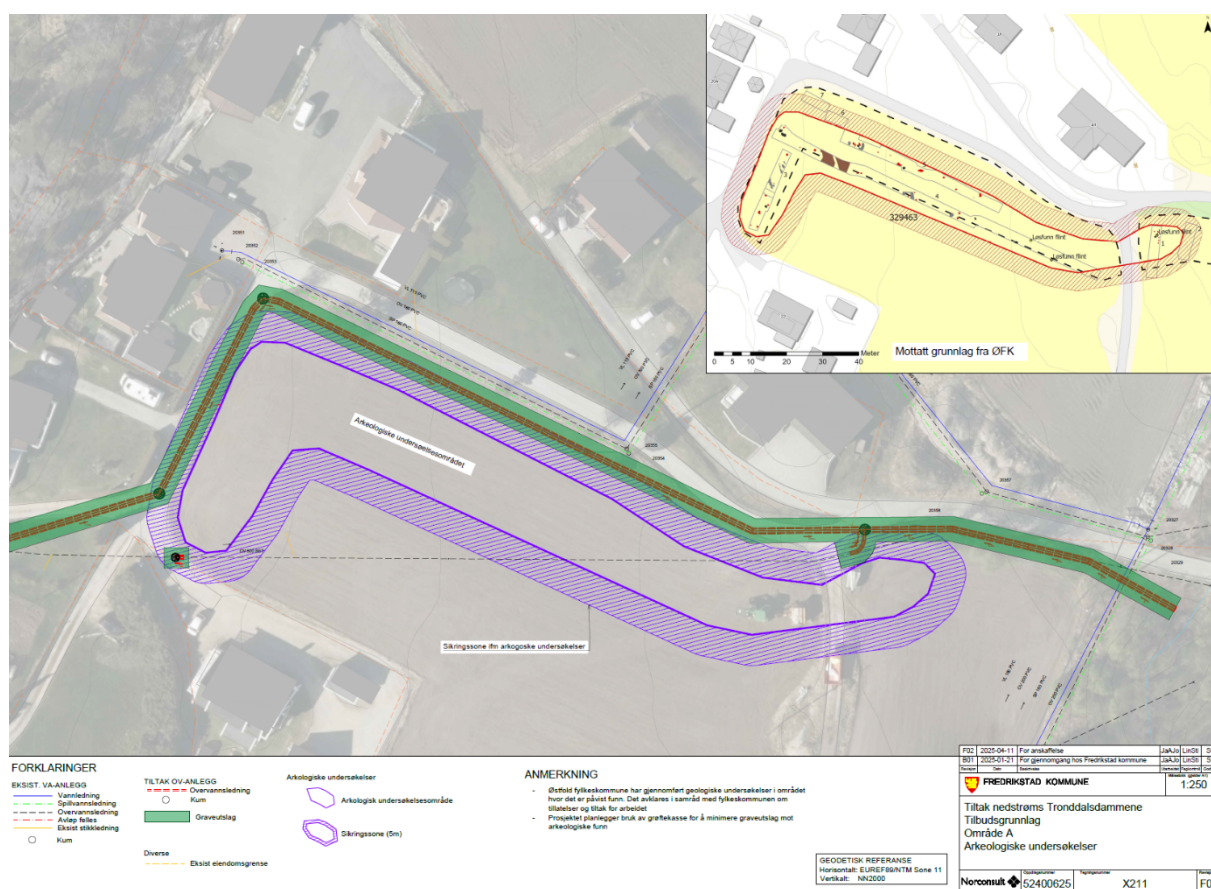

Fig. 1. Oppdatert kartskisse fra Norconsult som viser tiltaket ved kulturminnet, jf. kart oversendt i epost datert 27.02.25. De fredete kulturminnene befinner seg innenfor den lilla streken, med sikringssonen synlig som et skravert lilla belte utenfor.

Kulturhistorisk museum uttaler

I denne saken har vi ikke innhentet uttalelse fra museet.

Begrunnelse for vedtaket

Kulturminneforvaltningen skal verne om kulturminner som ikke-fornybare ressurser og arbeide for at kulturminneverdiene blir best mulig ivaretatt og nyttiggjort i et samfunn i endring. Tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner kan likevel gis etter en konkret vurdering av de kulturminnefaglige verdiene, veid opp mot private og samfunnsmessige hensyn.

I denne saken er det lagt vekt på at kun en liten del av lokaliteten blir berørt, i all hovedsak sikringssonen. Norconsult har i samråd med Kulturarv i fylkeskommunen foretatt justeringer av tiltaket, der det er tatt hensyn til de forholdsvis omfattende funnene. Store deler av arealet som nå berøres er allerede forstyrret av tidligere gravearbeid. Noe berørt areal i vest, dvs. der grusveien til eneboligene nedenfor dammene går, kan imidlertid inneholde forhistoriske anleggsspor. Det er derimot sannsynlig at det som evt. har eksistert av arkeologiske spor i dette området har blitt forstyrret eller ødelagt ifm. etableringen av veien og annet tidligere gravearbeid.

Det har også blitt tatt hensyn til at tiltakets samfunnsnytte, der oppgraderingen av vann- og avløpsnettet er viktig for innbyggerne i Fredrikstad.

Etter en samlet vurdering har vi i denne saken derfor innvilget dispensasjon for det omsøkte tiltaket i samsvar med vedtaket over.

Dersom det under realisering av tiltaket blir oppdaget eller fremkommer andre automatisk fredete kulturminner enn de tillatelsen gjelder for, skal arbeidet straks stanses i den utstrekning det kan berøre disse. Østfold fylkeskommune skal varsles, jf. kulturminneloven § 8 andre ledd og vi avgjør snarest mulig og senest innen 3 uker om arbeidet kan fortsette og eventuelle vilkår.

Forholdet til annet lovverk

Hvis tiltaket krever tillatelse etter annet lovverk, må søker sørge dette, før tiltaket kan gjennomføres.

Du kan klage på vedtaket

Du har rett til å klage på vedtaket. Fristen for å klage er 6 uker fra du har mottatt dette brevet, jf. kulturminneloven § 8 første ledd tredje punktum. Klagen stiles til Riksantikvaren som er klageinstans, men sendes til oss, gjerne på e-post til post@ofk.no. Hvis vi ikke tar klagen til følge, sender vi den til Riksantikvaren. De avgjør saken med endelig virkning.

Har du spørsmål?

Har du spørsmål kan du kontakte saksbehandler Tryggve Csisar (se under)

Med hilsen

Morten Hanisch
Seksjonsleder Kulturarv

Tryggve Csisar
rådgiver / arkeolog
Telefon: 990 86 561
tryggvec@ofk.no

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

FREDRIKSTAD KOMMUNE
RIKSANTIKVAREN
UNIVERSITETET I OSLO – Kulturhistorisk museum